

ג'סר א-זרקא

צילום: ביכה עמאש

ג'סר א-זרקא הוא ישוב ערבי הנמצא דרומית לחיפה, במדרונות הרי הכרמל ולחופו של הים התיכון. בכפר אתרים ארכיאולוגיים רבים והוא עשיר באוצרות טבע. חיים בו יותר מארבע עשר אלף תושבים, רובם בדואים מוסלמים. בכפר מתגוררות עשרים וארבע משפחות, שהגדולות ביניהן הן משפחות ג'ורבאן ועמאש, המהוות 60% מהתושבים.

ייחודו של ג'סר אלזרקא הוא ללא ספק מיקומו הגאוגרפי שהופך אותו לפנינת נוף: הישוב נמצא על שפת הים, מצפון לו עובר נחל התנינים ויש בו אתרים ארכיאולוגיים דוגמת הגשר העות'מאני, הסכר הרומאי וטחנות קמח. מעבר לנחל שוכן קיבוץ מעגן מיכאל, במזרח תחום הישוב בכביש המהיר "חיפה- תל אביב", בדרום בקיסריה ובמערב, כאמור- הים התיכון.

תושבי ג'סר אלזרקא חיו במשך מאות שנים במקום שנקרא "ביצות אלכבארה" והתרכזו ב-"גבעת כרכאריה". בשנת 1924, בעת פרויקט ייבוש הביצות, שהתבצע במימון הברון רוטשילד, הוצעה לתושבים קרקע חלופית לכפר. בשנת 1926 נחנך היישוב החדש בשטח הנוכחי, שתושבי הכפר חיים בו עד היום. מקור הפרנסה של התושבים היה ועודנו חקלאות ועבודה בחוות הדגים שבאזור.

אמת המים

צילום: עכרמה עבאש

אחת מאמות המים הגדולות בעולם, באורך שמונה מאות מטרים, נבנתה בסוף המאה הרביעית כדי לספק מים לקיסריה ממעינות שוני. אורך התעלה שנחפרה בסלע הוא ארבע מאות ועשרים מטרים, כאשר חלק ממנה כוסה באבנים בצורת משולש. גובהה מאה ושמונים סנטימטרים ורוחבה בין שמונים וחמישה למאה ועשרה סנטימטרים. חפרו אותה לצורך אוורור ובדיקת זרימת המים. החלק הבולט ביותר של האמה נמצא ליד הקשתות בין תל מובארק והמדרונות המזרחיים של כפר ג'סר א-זרקא.

תל מובארק

צילום: קנואן עבאש

תל מובארק ממוקם בכפר ג'סר א-זרקא ברחוב מספר ארבע. במקום זה התגלו ארונות קבורה עתיקים מעוטרים ששימשו לקבורתם של עשירי קיסריה. מראש התל יש תצפית אל הר הכרמל, חוף הכרמל וצפון השרון. בתחילת הסתיו פורחים כאן פרחי בצל-הבר ובחורף פורחות כלניות אדומות.

שביל ישראל

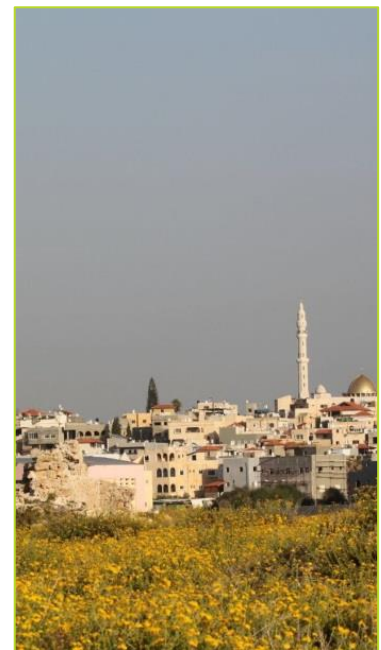

שביל ישראל נבחר כאחד מ- 20 ממסלולי ההליכה הטובים ביותר בעולם על ידי נשיונל ג'אוגרפיק, הוא זוכה לפופולריות רבה ומושך בכל שנה אלפי אנשים שהולכים אותו לאורכו ברצף או במקטעים, מונעים מהרצון לטייל ולהכיר את הארץ באופן בלתי אמצעי. השביל הוקם ע"י הועדה לסימון שבילים בחברה להגנת הטבע לאחר תהליך תכנון ארוך ומוקפד, שבסופו סומן שביל באורך 1,030 ק"מ החוצה את מדינת ישראל מן ועד אילת ועובר באזורים מגוונים מבחינה גיאוגרפית, תרבותית, חברתית ודתית. באופן זה, השביל יוצר פסיפס ישראלי המשקף את הגיוון הנופי והתרבותי המאפיין את ישראל. השביל עובר בתחומי הכפר מהכניסה בגשר העובר מתחת לכביש החוף, ממשיכים ישר דרך הציר המרכזי של הכפר ומגיעים לאחד החופים היפים בארץ (לאורך המסלול תוכלו לראות את הסימון של שביל ישראל בצבעים כתום, כחול ולבן המסמלים את המדבר, הים והחרמון).

JISR AZ-ZARQA

JISR AZ-ZARQA is an Arab community south of Haifa, on the slopes of Mount Carmel on the Mediterranean coast. The village has many archaeological sites and is rich in natural treasures. It is home to some 14,000 people, most of whom are Bedouin Muslims. There are 24 clans in the village, the largest of which are the Jubran and Amash clans, which make up 60% of the population.

The unique aspect of JISR AZ-ZARQA is its geographical location, which has made it a landscape gem: To the north is the Taninim Stream with many archaeological sites including the Ottoman bridge, the Roman dam and flour mills; on the other side of the stream is Kibbutz Ma'agan Michael. On the east the town is bounded by the Haifa-Tel Aviv highway, to the south is Caesarea and to the west – the Mediterranean Sea.

The inhabitants of JISR AZ-ZARQA lived for centuries on Caesarea Hill in the Kebara Swamps. In 1924, during the swamp-draining project funded by Baron Rothschild, the inhabitants were offered alternative land for the village on the remains of a quarry on the *kurkar* ridge. In 1926 the new village was dedicated at that site, where the inhabitants live to this day. An important source of income for the village was and still is agriculture and work on nearby fish farms. Most of the inhabitants work in nearby cities and Jewish communities.

The Aqueduct

At 800 m long, this is one of the longest aqueducts in the world. It was built at the end of the fourth century CE to supply water to Caesarea from the Shuni Springs. Its rock-cut channel is 420 m long. Part of it was covered with triangle-shaped stone roofing. It is 180 cm long and 85–110 cm wide. It was dug for purposes of ventilation and to check the water flow. The most prominent part of the aqueduct can be seen on vaults between Tell Mubaraq and the eastern slopes of Jisr Az-Zarqa.

Tell Mubaraq

Tel Mubaraq is located on No. 4 Street in Jisr Az-Zarqa. Ancient, decorated stone coffins were found here that belonged to wealthy citizens of Caesarea. From the top of the mound is a view toward Mount Carmel, the Carmel coast and the northern Sharon Plain. Wild onion plants flower here early fall, and in winter red anemones blossom.

The Israel National Trail

The Israel National Trail has been selected by National Geographic as one of the 20 best walking trails in the world. It has become very popular and attracts thousands of visitors year round, who walk it all at once or in segments, motivated by the desire to get to know the country in a direct way. The trail was established by the Trail Marking Committee of the Society for the Protection of Nature after long and careful planning. At the end of this process, 1,030 kilometers of trail were marked. The trail crosses the country from Dan to Eilat and passes through a variety of areas in terms of geography, culture, society and religion. In this way, the trail reflects the scenic and culture mosaic typical of this country. The trail enters Jisr Az-Zarqa

via a bridge under the coastal highway, and continues straight through the center of the village, reaching one of the most beautiful beaches in the country. (Along the route you'll see the blue, white and orange Israel National Trail markers, whose colors symbolize the desert, the sea and snowy Mount Hermon.)

جسر الزرقاء

جسر الزرقاء قرية عربية تقع جنوب حيفا، على سفوح جبال الكرمل، على شواطئ البحر الأبيض المتوسط. في القرية العديد من المواقع الأثرية وهي غنية بالكنوز الطبيعية. يبلغ عدد سكانها أكثر من أربعة عشر ألف نسمة، معظمهم من البدو المسلمين. تضم القرية أربع وعشرين عائلة، أكبرها عائلتي جربان وعمّاش، حيث تشكلان 60% من عدد السكان.

تتميز جسر الزرقاء بموقعها الجغرافي الذي يجعلها جوهرة طبيعية: تقع القرية على ساحل البحر، في الشمال يمر وادي التماسيح الذي يضم مواقع أثرية كالجسر العثماني، السد الروماني والمطاحن، بعد الوادي يقع كيبوتس معجان ميخائيل. الطريق السريع "حيفا - تل أبيب" يحد القرية من الشرق، وفي الجنوب قيساريا وفي الغرب البحر.

عاش سكان جسر الزرقاء خلال مئات السنين في مكان يسمى "مستنقعات الكبارة" وتمركزوا على "تلة كركارية". في عام 1924، خلال مشروع تجفيف المستنقعات الذي موله البارون روتشيلد، تم اقتراح قطعة ارض بديلة لسكان القرية، يقع الموقع البديل على أطلال محاجر في سلسلة جبال الكركار. في عام 1926، افتتحت القرية الجديدة في المنطقة الحالية، حيث يعيش سكان القرية حتى اليوم. كان وما زال مصدر رزق السكان من الزراعة والعمل في مزارع الاسماك في المنطقة. يعمل معظم السكان كمستأجرين في المدن والمستوطنات اليهودية الموجودة في المنطقة.

قناة المياه

تعتبر من أكبر القنوات في العالم ويبلغ طولها حوالي 800 م، بنيت في نهاية القرن الرابع لتزود قيسارية بالماء من عيون الشونة. يبلغ طول القناة المحفورة في الصخر حوالي 420 م، جزء منها مغطى بالحجارة على شكل مثلث. يبلغ ارتفاعها 180 سم وعرضها 85 - 110 سم، على امتدادها تم الحفر للتهوية وفحص تدفق الماء، يقع الجزء الظاهر للعيان من القناة على أقواس بين تل مبارك والسفوح الشرقية لسلسلة الكركار التي أقيمت عليها قرية جسر الزرقاء.

تل مبارك

يقع تل مبارك في الجهة اليسرى عند الانعطاف من شارع رقم- 4، حيث اكتشفت فيه نعوش للموتى، ونعوش أخرى مزخرفة كانوا يستخدمونها كما يبدو لأغنياء قيسارية. نوصي بالصعود الى قمة التل والنظر من هناك الى أطراف الكرمل وساحل الكرمل، ومنطقة الشارون الشمالية. في بداية فصل الخريف حيث تزهر عليها الكثير من نباتات البصل البري. وفي فصل الشتاء تزهر شقائق النعمان الحمراء الجميلة.

مسار إسرائيل

لقد تم اختيار مسار إسرائيل كأحد أفضل 20 مساراً للمشاة على الاقدام في العالم من قبل ناشيونال جيوغرافيك، ويحظى بشعبية كبيرة ويجذب كل عام الآلاف من الناس يقطعون على طولها او يمشون أجزاء منه، مدفوعين بالرغبة في التنزه والتعرف على البلاد بشكل مباشر. أنشئ المسار على يد لجنة تحديد المسارات في جمعية حماية الطبيعة بعد عملية تخطيط طويلة ودقيقة، وفي النهاية حُدد مسار بطول 1,030 كم يقطع دولة إسرائيل من دان إلى إيلات ويمر في مناطق متنوعة جغرافياً، حضارياً، اجتماعياً ودينياً. بهذه الطريقة، يخلق المسار فسيفساء إسرائيلية يعكس التنوع الطبيعي والحضاري الذي تتميز به إسرائيل. يمر المسار في جسر الزرقاء من مدخل القرية عبر جسر يمر تحت الطريق الساحلي، ويصل مباشرة إلى المحور الرئيسي للقرية وينتهي في أحد أجمل شواطئ البلاد (على طول الطريق سوف تشاهدون رمز مسار إسرائيل بالألوان الثلاثة: البرتقالي، الأزرق والأبيض والتي ترمز إلى الصحراء، البحر وجبل الشيخ).